

COP29
Baku
Azerbaijan

Yaşıl dünya naminə həmrəy olaq!

COP29 əvvəlki konfranslar kimi, iqlim dəyişmələri ilə mübarizəyə maraqlı göstərən tərəflərlə əməkdaşlıq və qarşılıqlı fəaliyyət üçün unikal imkanlar təqdim edib.

2023-cü ildə beynəlxalq maliyyə qurumları rekord 125 milyard dollar iqlim maliyyəsi cəlb edib. COP29-da 2030-cu ilədək illik iqlim

yük investisiyalar yatıracağını açıqlayıb. Bu addım bankın iqlim sahəsində fəaliyyət strategiyasında mühüm mərhələdir. Bankın geniş iqlim strategiyası müştərilərlə sıx əməkdaşlıq və strateji tərəfdaşlıqların gücləndirilməsinə yönəlib. Azərbaycana yatırılan investisiya bu yanaşmanın nümunəsidir, bank digər beynəlxalq maliyyə qurumları və dövləti

COP - İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyası insanın iqlim mühitinə təhlükəli müdaxiləsinin qarşısını almaq məqsədilə 1992-ci ilin iyununda Rio-de-Janeyro şəhərində keçirilmiş Yer Sammitində imzalanmış sənəddir. COP (Conference of Parties) abreviaturunun ingilis dilindən tərcüməsi Tərəflər Konfransı deməkdir. Tərəflərin Konfransı İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının icrasına nəzarət edən ali qərarverici orqandır. Bu Konvensiyaya üzv olan 190-dan çox ölkə var.

Cari il noyabrın 11-23-də Bakıda keçirilən COP29-un yekun iclasında mühüm qərarlar qəbul olundu.

Əməkdaşlıq və qarşılıqlı fəaliyyət üçün unikal imkanlar

lim investisiyalarını 170 milyard ABŞ dollarına çatdırmaq hədəfi açıqlanıb. Bu vəsaitin 120 milyard dolları aşağı və orta gəlirli, 50 milyard dolları isə yüksək gəlirli ölkələrə yönəldiləcək.

Əməkdaşlığın gücləndirilməsi BİYB-nin əsas fəaliyyət aspektidir. Bank ölkələrə uzunmüddətli iqlim strategiyalarının hazırlanması və həyata keçirilməsində dəstək olur. Bakı global iqlim sammitində BİYB ənənəvi maliyyə hesabatlarının çərçivəsindən kənara çıxaraq real nəticələrə yönəlməsinə yanaşma formalaşdırılıb.

AlİB-in əsas məqsədi isə "sabahın infrastrukturunu" missiyasını yerinə yetirməkdir ki, burada "yaşıl infrastruktur" əsas prioritetlərdəndir. Digər vacib istiqamətlər regional əməkdaşlıq və özəl kapitalın səfərbər edilməsidir. AlİB-in Asiya-Sakit Okean və Mərkəzi Asiya bölgələrində üzvləri olmasına baxmayaraq, bankın global üzvləri arasında 110 ölkə yer alır. Asiya-Sakit Okean və Mərkəzi Asiya regionlarında olduğu kimi, əsas hədəf digər bölgələrdə də ölkələrin iqlim sahəsindəki səylərini dəstəkləmək və COP çərçivəsində regional təşəbbüslərə töhfə verməkdir.

COP29 konfransında AlİB Mərkəzi Asiya İqtisadiyyatları üzrə Xüsusi Regional Proqramına (SPECA) dəstək nümayiş etdirib. Bu proqram bankın fəaliyyətinə tamamilə uyğundur. AlİB bu təşəbbüs çərçivəsində həm dövlət, həm də özəl sektoru dəstəkləməyə üstünlük verir. Bank, həmçinin uyğunlaşma, sağlamlıq, iqlim və təbiət arasındakı qarşılıqlı əlaqələr, biomüxtəliflik və karbon bazarları kimi əsas iqlim mövzuları üzrə bir neçə müzakirədə iştirak edib. Bu tədbirlərdə AlİB iqlim sahəsindəki fəaliyyətini nümayiş etdirdi və gələcək planlarını paylaşıb.

Qeyd edək ki, 2023-cü ildə bankın iqlim maliyyələşdirilməsi ümumi illik investisiyalarının 60 faizini təşkil edib ki, bu da hədəflənən 50 faizi ötüb. Müəyyən edilmiş hədəfi aşmağa baxmayaraq, milli planları dəstəkləmək üçün uyğunlaşma və zərərin azaldılması üzrə maliyyələşdirməni genişləndirməkdə qərarlıdır. Belə ki, bankın fəaliyyəti yalnız layihə investisiyaları ilə məhdudlaşmır. İqlim siyasətinə əsaslanan maliyyələşdirməni genişləndirərək əlverişli mühit yaratmağa və hökumətləri bu istiqamətdə səylərini dəstəkləməyə çalışır.

Önemli məqamlardan biri budur ki, AlİB Azərbaycanın günəş enerjisi sahəsinə bö-

mizlə əməkdaşlıq edərək enerji prioritetlərini dəstəkləyir.

Investisiya həcmi ümumilikdə 160 milyon ABŞ dolları təşkil edəcək və bu vəsait 315 MVt gücündə Neftçala Günəş Elektrik Stansiyası və 445 MVt gücündə Biləsuvar Günəş Elektrik Stansiyasının tikintisinə yönəldiləcək. Layihə "Abu Dhabi Future Energy Company" (Masdar) ilə tərəfdaşlıqda həyata keçirilir və Azərbaycanın bərpaolunan enerji potensialının inkişafına əhəmiyyətli töhfə verərək enerji balansını köklü şəkildə dəyişəcək.

Layihə Asiya İnkişaf Bankı (AİB) və Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı (AYİB) tərəfindən maliyyələşdirilir. Bununla yanaşı, yerli tərəfdaş kimi "SOCAR Green" layihədə "Masdar"a qoşulub. Bu, AlİB-in regional əməkdaşlığı inkişaf etdirmək və ölkələrin iqlim məqsədlərinə nail olmasına dəstək vermək öhdəliyini əks etdirir.

2023-cü il iyulun 1-dən etibarən Günəş enerjisində qoyulan investisiya AlİB-in Paris Sazişinə uyğun olaraq "yaşıl infraqururta" üstünlük verilməsi üzrə daha geniş strategiyası ilə uzlaşır. Bankın investisiya əməliyyatları üzrə komandası layihənin icrasının ilk həftəsindən etibarən Azərbaycanda fəaliyyət göstərir. AlİB-də iqlim, təbiət və sağlamlıqla bağlı kompleks tədbirlərin maliyyələşdirilməsində mövcud boşluqları aradan qaldırmaq üçün müxtəlif maliyyə mexanizmlərindən istifadə edilir, innovativ həllərə maraqlı artır. COP29 çərçivəsində təbiət və biomüxtəliflik mövzularına həsr olunmuş çoxtərəfli inkişaf banklarının (ÇİB) birgə sessiyasında qeyd edildiyi kimi, borcun təbiətin qorunmasına dəyişdirilməsi kimi mexanizmlər getdikcə daha çox diqqət cəlb edir. AlİB bu yanaşmaları fəal şəkildə araşdırır ki, müştərilərin ehtiyaclarını daha yaxşı təmin etsin və mövcud maliyyə boşluqlarını aradan qaldırsın.

Bankın əsas strategiyalarından biri həmişə olduğu kimi, birgə və qarışıq maliyyələşdirmədir. Bu yanaşma xeyriyyə fondları və digər maliyyə təşkilatları ilə əməkdaşlığı əhatə edir ki, bu da kapital xərclərini azaltmağa və müsbət təsiri gücləndirməyə imkan verir. Belə ki, bir çox təşəbbüslər qrantlar və digər vasitələr təqdim edən xeyriyyə təşkilatları və fondların iştirakı ilə həyata keçirilir.

AlİB özəl sektorun kapital bazarları vasitəsilə cəlb edilməsinə xüsusi diqqət yetirir. Bank 500 milyon Avstraliya dolları məbləğində adaptasiya istiqrazları döviyyəyə buraxıb ki, bu da özəl investorlar tərəfindən böyük maraqla qarşılanıb. Bu istiqrazlarla

sektorlardan olan müştərilərlə işləyərək infrastrukturun maliyyələşdirilməsi üçün ən yaxşı seçimləri müəyyən etməkdir. Bu, həm də siyasətə əsaslanan maliyyələşdirmə vasitəsilə ölkələr tərəfindən idarə olunan investisiya platformalarını əhatə edən adaptasiya, təsirin azaldılması və təbiətin mühafizəsi üzrə inteqrasiya olunmuş və çoxtərəfli

təmin edilən layihələr iqlim maliyyələşdirilməsi üzrə adaptasiya taksonomiyasına tam uyğundur.

Bundan əlavə, bank yerli maliyyə qurumları ilə tərəfdaşlıqları fəal şəkildə inkişaf etdirir. Məsələn, Türkiyədə Türkiyə Sənaye Kalınma Bankı (TSKB) ilə əməkdaşlıq buna nümunədir. 2022-ci ildə AlİB TSKB ilə 200 milyon ABŞ dolları məbləğində kredit müqaviləsi bağlayıb. Bu vəsait iqlim dəyişmələrinə uyğunlaşma və onun nəticələrinin azaldılması üzrə layihələrin həyata keçirilməsinə yönəldilib. Bu addım 2018-ci ildə dayanıqlı enerji və infrastruktur sahələrinə verilmiş oxşar kreditin davamı oldu. Ayrılan vəsait Paris Sazişinə tam uyğun olaraq Türkiyədə bərpaolunan enerji mənbələrinə, enerji səmərəliliyinin artırılmasına və əlaqəli sahələrin inkişafına sərf olunacaq.

Bankın digər mühüm alətlərindən biri siyasətə əsaslanan iqlim maliyyələşdirilməsidir ki, bu da hökumətlərlə birbaşa qarşılıqlı əlaqə qurmağa imkan verir. Bu yanaşma regionlarda infraqururta maliyyələşdirilməsindəki boşluqların müəyyən edilməsini və bazar stimulları, karbon bazarları və ya digər iqlim tədbirləri mexanizmləri kimi vasitələrin seçilməsinə əhatə edir. Həmçinin hökumətlərlə əvvəlcədən aparılan müzakirələrə əsaslanaraq fərdi həllər hazırlamağa və investisiyaların ekoloji baxımdan dayanıqlı infraqururta yaradılması üzrə öhdəliklərə uyğunluğunu təmin etməyə imkan verir.

AlİB iqlim problemlərinin həllində innovativ maliyyə mexanizmlərindən istifadəni və global əməkdaşlığı inkişaf etdirərək öz öhdəliyini gücləndirir. Məqsəd dövlət və özəl

yanaşmaların müzakirəsini özündə birləşdirir.

AlİB-in strategiyasının əsas istiqamətlərindən biri innovativ maliyyə alətlərinin tətbiqidir. Bank maliyyələşdirmədə yeni yanaşmaları araşdırmağa və təklifləri şəxsləndirməyə çalışır. Tərəfdaşlarla əməkdaşlıq edərək borcun təbii resurslara dəyişdirilməsi kimi mexanizmləri araşdırmaq, adaptasiya istiqrazlarını çıxarmaq və kapital bazarlarından daha yaradıcı istifadə etməklə bu mühüm sahəyə maliyyə cəlb etməyi hədəfləyir.

Global əməkdaşlıq AlİB-in fəaliyyətinin fundamental prinsipidir. Digər strateji qurumlarla, məsələn, Beynəlxalq İnkişaf və Yenidənqurma Bankı (BİYB) ilə istər borcun təbii resurslara dəyişdirilməsi sahəsində təcrübəsi olanlarla, istərsə də ölkələrlə iqlim planlarının həyata keçirilməsində çalışanlarla tərəfdaşlıq AlİB-in beynəlxalq fəaliyyətinin vacib aspektidir. COP29-da müəyyən edilmiş prioritetlər və tərəfdaşlıqlar iqlim gündəliyinin gələcəkdə irəliləməsində əsas rol oynayacaq. Konfransda razılaşdırılmış prioritetlər və əməkdaşlıq bankın mandatına tam uyğundur və COP29-dan COP30-a qədər birgə səylərin formalaşdırılmasını davam etdirəcək.

Bayram SALMANOV,
"Respublika".